

Directie en secretariaat

Gemeente Heemstede
T.a.v. De heer K. Siegreest
Postbus 352
2100 AJ Heemstede

MOOI
**NOORD-
HOLLAND**
ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

Geachte heer Siegreest,

U heeft MOOI Noord-Holland verzocht om een onafhankelijk advies over de huidige aanwezigheid en herkenbaarheid van eventuele monumentale waarden van het pand op het adres Binnenweg 160 in Heemstede. In 2010 is een uitgebreid waardestellend onderzoek uitgevoerd door kunsthistoricus Wim de Wagt. Uw verzoek richtte zich op de vraag of het resultaat van dit onderzoek nog actueel is en of er in de tussentijd monumentale waarden verloren zijn gegaan. Daartoe heeft onze erfgoeddeskundige ir. Sebas Baggelaar een opname uitgevoerd van de huidige toestand van het gebouw. Hieronder treft u zijn bevindingen.

Kort gezegd zijn wij van mening dat het pand op dit moment hoge monumentale waarden bezit, die nog bijzonder gaaf behouden zijn gebleven. De originele functies van het gebouw zijn nog goed herkenbaar. Het pand heeft een hoge zeldzaamheidswaarde voor Heemstede. Hieronder beargumenteren wij deze stellingname. Sinds 2010 heeft het pand niets aan monumentale waarden verloren. Als bijlage voegen wij een serie foto's toe om de huidige staat van het pand te illustreren.

Het voormalige postkantoor aan de Binnenweg 160

Het pand aan de Binnenweg 160 is in 1958-1959 gebouwd als districtspost- en telegraafkantoor voor Heemstede naar ontwerp van architect Dick Greiner. Het heeft architectonische kenmerken van de wederopbouwarchitectuur en van de toen geldende visie op publieke gebouwen. Zo is een deel van het budget besteed aan monumentale kunstwerken volgens de zogeheten percentageregeling.

Opvallend is dat het als publiek gebouw ook een functie als schuilkelder meekreeg ten behoeve van de Bescherming Bevolking (BB). Deze organisatie werkte in de wederopbouwperiode aan een reeks civiele veiligheidsmaatregelen ter voorbereiding op een mogelijke oorlog, waaronder schuilkelders onder nieuwe publieke gebouwen door het hele land. Deze zijn onder andere te vinden in en onder gemeentehuizen en postkantoren, maar ook in metrostations en bruggenhoofden. Dergelijke bouwwerken vormen een zeldzame herinnering aan de tijdsgeschiedenis en denkwijze over bescherming tijdens de Koude Oorlog. Deze schuilkelder is nog aanwezig.

Huidige status

Het gebouw is tegenwoordig in gebruik als detailhandel. De publiekshal is als open ruimte behouden gebleven. Ook een tweede ruimte, voorheen de bestellerzaal, en verbonden met de publiekshal, is nog in de oorspronkelijke open structuur behouden. Andere secundaire ruimtes, zoals de voormalige bedrijfskantine, de voormalige schuilkelder en de hier bijbehorende ruimtes zijn in gebruik als magazijnen. De gemetselde gevel en de houten kozijnen, waaronder de opvallende gevelvullende raamkozijnen van de publiekshal zijn nog in originele staat (hoewel deze laatste inmiddels zijn overgeschilderd). Ook zijn verschillende karakteristieke elementen nog aanwezig, zoals de entrees, waaronder de personeelsingang met opvallende luifel met ronde sparingen, een opvallende hijsbalk en een luik naar de expeditieruimte, een afgifteluik voor waardevolle pakketten of stortingen

Datum

18-8-2021

Dossier

21-039/SB/DvH

Betreft

Advies Binnenweg 160

Blad

1/3

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar
T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl

NL13RABO 0108 6361 35
BIC: RABONL2U
KVK 41 19 80 31
BTW 0030 24 842 B01

en een Frans balkon met smeedijzeren hekwerk bij de kantine. Aan de achterzijde is de rijwielberging, inclusief de originele betonnen fietsenrekken en bordjes met “Fietsen” en “Brommers”. Details die een visuele herinnering bieden aan het oorspronkelijke gebruik. In het interieur is de betimmering en afwerking van de wanden grotendeels verdwenen. Wel is de trap, met betegelde wanden en vloeren en smeedijzeren trapleuning nog origineel. Ook zijn nog verschillende elementen, zoals de oorspronkelijke kluis, de betegeling in onder andere de sanitaire ruimtes, bakelieten lichtschakelaars, lichtarmaturen, installaties en de originele deuren (vervangen, maar opgeslagen in de kelder) nog aanwezig. Ook herinneren verschillende details, zoals bordjes met aanwijzingen voor het personeel en enkele originele meubilairstukken nog aan de verschillende functies. In de schuilkelder is de uitrusting verdwenen, maar hier is de oorspronkelijke betegeling en een deel van de installaties nog wel aanwezig.

Kunstwerken

Van de oorspronkelijke monumentale kunstwerken zijn de meeste behouden. De twee wandschilderingen in de publiekshal van Jan Meyer zijn nog bestaand, hoewel in de huidige situatie weggewerkt achter voorzetwanden. Een derde muurschildering, in de voormalige kantine, is nog wel in het zicht. Het kunstwerk van geappliqueerd glas van Mechtild Meyer in de vestibule is nog aanwezig en hoewel licht beschadigd en aan de binnenzijde bedekt met een binnenwand, nog wel zichtbaar van uit buiten. Aan de linkerkant van de voorgevel is de bronzen abstracte sculptuur van Carel Kneulman nog aanwezig op zijn oorspronkelijke plaats. Wel zijn inmiddels de tuinaanleg van Mien Ruys en een balie bedekt met mozaïek verdwenen.

Waardering

Tot slot is een geactualiseerde waardering van het gebouw opgenomen. Hierbij zijn de criteria gebruikt zoals beschreven in de standaard voor het waarderen van bouwkunst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

1. Cultuurhistorische waarden

Het voormalige postkantoor heeft bijzondere cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de ontwikkelingen op het gebied van postkantoren en publieke gebouwen in Heemstede, maar ook in Nederland. Het gebouw is als voormalig districtspostkantoor van Heemstede cultuurhistorisch van belang. Daarnaast heeft het gebouw bijzondere cultuurhistorische en militair-historische waarde als schuilkelder uit de Koude Oorlog.

2. Architectuur-en kunsthistorische waarden

Het gebouw heeft bijzondere architectuurhistorische waarde als karakteristiek voorbeeld van architectuur uit de wederopbouwperiode. Hierbij spelen de ontwerpprincipes, zoals een plattegrond met functionele ordening in gebouwdelen, de strakke belijning van de gevels en daken in combinatie met ambachtelijke materialen, de modernistische afwerking, de grote glasoppervlakken die zorgen voor voldoende lichtinval en de afwerking en frisse kleuren een rol. Daarnaast zijn de monumentale architectonische elementen zoals de prominente portalen van gewapend beton en de bijzondere details, zoals de entrees met luifel, grote ronde dakvensters in de publiekshal en smeedijzerwerk in balkonhek en trapleuningen van waarde. Tot slot hebben de verschillende nog aanwezige monumentale kunstwerken en hoge kunsthistorische waarde.

Het gebouw heeft daarnaast waarde in het oeuvre van de Amsterdamse architect Dick Greiner.

Datum

18-8-2021

Dossier

21-039/SB/DvH

Betreft

Advies Binnenweg 160

Blad

2/3

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar
T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl

NL13RABO 0108 6361 35
BIC: RABONL2U
KVK 41 19 80 31
BTW 0030 24 842 B01

3. *Situationele en ensemblewaarden*

De stedenbouwkundige setting is nog herkenbaar. Het voorterrein is inmiddels gewijzigd en voorzien van parkeerplaatsen en een hellingbaan, maar heeft nog altijd een open structuur. Het is iets naar achteren gezet ten opzichte van de bestaande rooilijn van de Binnenweg, zodat het forse gebouw de bestaande structuur minder aantast. Juist door de terugplaatsing trekt het gebouw op een subtiele wijze de aandacht. Dit toont de toenmalige opvatting van inbreiding en stadsontwikkeling in Heemstede.

4. *Gaafheid en herkenbaarheid*

Het pand van het voormalige postkantoor heeft bijzondere waarde wegens de architectonische gaafheid en herkenbaarheid. Het exterieur is, ondanks enkele wijzigingen, zoals het schilderen van de kozijnen en wijzigen van de entrees in grote lijnen gaaf behouden gebleven en heeft niet aan herkenbaarheid als voormalig postkantoor ingeboet. De kenmerkende architectuur voor publieke gebouwen uit deze periode is herkenbaar behouden gebleven. De afwerking van het interieur is grotendeels verdwenen, maar de hoofdstructuur met de open publiekshal en bestellerzaal, de intact gelaten schuilkelder en details als de trappen en de nog aanwezige kunstwerken hebben een hoge waarde. De verschillende nog aanwezige details herinneren duidelijk aan de functie als postkantoor.

De terreininrichting van Mien Ruys is geheel verdwenen. Het voorterrein is voorzien van een verhard parkeerterrein, een hellingbaan voor mindervaliden en een pergola; het achterterrein is eveneens verhard en inmiddels afgesloten met een hekwerk. Desondanks is de open structuur van het terrein nog afleesbaar.

5. *Zeldzaamheid*

In de gemeentelijke context heeft het postkantoor een hoge zeldzaamheidswaarde. Het gebouw is één van een reeks elkaar opvolgende voornaamste postkantoren in Heemstede en is hieruit architectonisch gezien het meest uniek. Daarnaast is het één van de weinige voorbeelden van hoogwaardige wederopbouwarchitectuur in Heemstede dat nog bewaard is gebleven en bovendien nog bijzonder gaaf is. Dit maakt het gebouw van belang voor de gemeentelijke bouwgeschiedenis.

Hopende u voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Drs. Dorine van Hoogstraten
Adjunct-directeur MOOI Noord-Holland

Bijlage 1: foto's opname door ir. Sebas Baggelaar, dd. 9 augustus 2021

Bijlage 2: Waardestellend onderzoek door dr. W.A. de Wagt, dd september 2010

Datum

18-8-2021

Dossier

21-039/SB/DvH

Betreft

Advies Binnenweg 160

Blad

3/3

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar
T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl

NL13RABO 0108 6361 35
BIC: RABONL2U
KVK 41 19 80 31
BTW 0030 24 842 B01